

QOY ƏDALƏT ZƏFƏR ÇALSIN!

"SƏS" qəzeti mənim
üçün ən əziz qəzətdir

Azərbaycan 7 ölkə ilə vizasız rejim
sazişlərini təsdiqlədi

№ 217 (7385)

Qəzet 1991-ci il
yanvarın 11-dən çıxır

26 noyabr 2025-ci il.
Qiyməti 60 qəpik

**İlham Əliyev: "Bu gün
Türk dünyası özünün
yüksəliş dövrünü yaşıyır"**

Geosiyasi oyunun aləti olanlar UÇURUM ASTANASINDA

3

Xanımlığa
xanımlıq qatan
KƏLAĞAYI

4

Facebook və Instagram
yeniyetmələr üçün
təhlükəlidir - ABŞ
məhkəməsi

8

Kənddə həyat: daha
saqlam, daha etibarlı

7

Azərbaycanda hərbi xidmət
müddəti 6 ay azaldıldı

8

Erməni terroru sivil
dünyaya ləkədir

6

İlham Əliyev: “Bu gün Türk dünyası özünün yüksəliş dövrünü yaşayır”

Bu gün Türk dünyası özünün yüksəliş dövrünü yaşayır. AZERTAC xəber verir ki, bu fikir Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin noyabrın 24-də Bakıda keçirilən Türk Dövlətləri Təşkilatına üzv ölkələrin qeyri-hökumət təşkilatlarının həmrelyik forumunun iştirakçılarına müraciətində yer alıb. Azərbaycan Prezidenti qeyd edib ki, beş il əvvəl qazandığımız Qarabağ

Zəfəri türk xalqlarının ümumi sevinci və qurur mənbəyidir. “Inanıram ki, hazırda yenidən qurulan Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonları, açılaçaq Zəngəzur dəhlizli türk dövlətləri arasında əməkdaşlığın inkişafında və möhkəmlənməsində mühüm rol oynaya-caqdır”, - deyə dövlətimizin başçısı vurğulayıb.

Regionda yeni reallıqların müəllifi və postmünaqışə mərhələsinin ümumi geosiyasi ab-havasının yenilənməsində əsas söz sahibi olan Azərbaycan sabitlik və inkişaf üçün genişmiyyətli təşəbbüsler irəli sürür. “Bu gün sərr deyil ki, Azərbaycan dünyada çox etibarlı və ciddi tərəfdaş kimi tanınır. Azərbaycan o ölkələrdəndir ki, öz sözünü açıq deyir, müstəqil siyaset aparır. Əlbəttə ki, bunun təməlinde həm hərbi gücümüz, həm də şanlı Qələbəmiz dayanır”, - deyə Prezident çıxışının birində bildirib. Prezident İlham Əliyev xalqımızın həyatında böyük dəyişikliklər yaranan tarixi vəzifələrin həyata keçirilməsi yükünü və məsuliyyətini daşıyaraq milli maraqları ifadə edən siyaset həyata keçirir. Azərbaycan Prezidenti səbut edir ki, liderin malik olduğu nüfuz özündə şəxsi keyfiyyətlərin, siyasi dəyərlərin və prinsiplərin vəhdətini birləşdirir. Dövlət başçısının xalqın qəhrəmanı, hərbi sərkərdəsi olması onun intellektual potensialından və səriştəli idarəetmə bacarığından irəli gəlir. 22 illik prezidentliyi dövründə bütün sferalarda əsaslı islahatlar aparılıb, dövlət proqramları qəbul olundub.

44 günlük Vətən müharibəsində Azərbaycan Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi altında Azərbaycan Silahlı Qüvvələri qısa müddət ərzində Ermənistanın 30 il ərzində havadarlarının dəstəyi ilə qurduğu ordunu darmadağın edərək torpaqlarımızı azad etdi və beləliklə, ədalət, beynəlxalq hüquq bərpa olundu. Ermənistan və onun havadarları tərəfindən herbi əməliyyatları dayandırmaq üçün Azərbaycana diplomatik və siyasi təzyiqlər göstərilsə də, dövlət başçımızın qətiyyəti, siyasi iradesi, prinsipial mövqeyi ölkəmizə qarşı olan hücumları darmadağın etdi və ağır meglubiyətə uğrayan düşmən Kapitulasiya aktını imzalamğa məcbur oldu. 2020-ci ilin noyabrın 10-da Azərbaycan Prezidenti, Rusiya Prezidenti və Ermənistan baş nazirinin birgə bəyanatı imzalandı. Bəyanata əsasən, 10 noyabr 2020-ci il tarixində Moskva vaxtı ilə saat 00:00-dan etibarən Dağlıq Qarabağ münaqışəsi zonasında ateşin və bütün hərbi əməliyyatların tam da-yandırılması elan olundu.

CƏBRAYIL RAYONUNUN HOROVLU KƏNDİ DOĞMA SAKİNLƏRİNƏ QUCAQ AÇDI

“Azərbaycan Respublikasının işgaldən azad edilmiş ərazilərinə böyük Qayıda dair i Dövlət Proqramı”na əsasən Cəbrayıl rayonu

Böyük Qayıda: Cəbrayılın Horovlu kəndinə növbəti köç

Qarabağda və Şərqi Zəngəzurda ümumilikdə, 40 mindən çox insan yaşayır

Horovlu kəndinə növbəti köç prosesi gerçəkləşib, səhər saatlarında yola salınan ailələr doğma yurdlarına qovuşub. Cəbrayıl rayonunun Horovlu kəndi bu gün 37 ailə olmaqla 160 nəfərə qucaq açıb. Ailələr yenidən qurulan kəndə sevinc göz yaşları ilə qədəm qoyub və öz doğma yurduna qovuşaraq yaradılan gözəlliyi seyr ediblər. Qeyd edək ki, kəndin ümumi sahəsi 248 hektardır.

Birinci mərhələdə 94 hektar ərazidə 334 fərdi ev inşa edilib. Evlər 2, 3, 4, 5 otaqlıdır və müasir kommunikaşıya şəbəkəsi-su, işıq, qaz, Gənəş panelləri, yüksəksürlü internet təmin olunub. Evlərin üzərində Qarabağ xalçalarının ornamentleri həkk edilib. Kənddaxili yollara asfalt döşənib. 624 şagird yerlik məktəb binasının, 220 yerlik körpələr evi-uşaq bağçasının, iki-mərtəbəli inzibati binanın, bazar kompleksinin, çox funksiyali iaşə obyektlərinin, tibb məntəqəsinin və idman-sağlamlıq mərkəzinin tikintisi həyata keçirilib. Kənddə tarixən istifadə olunmuş, işğal dövründə dağıdılmış “Əsgər”, “Şığı”, “Orta”, “Gülqasım” və “Xəlifə” kəhrizləri bərpa edilib. Horovlu kəndində 4,4 hektar ərazidə park kompleksi də inşa olunub. Eyni zamanda, Bayraq meydanından bazar kompleksinə qədər gəzinti yolları salınıb. 3,1 hektar yaşlılıq ərazisində zeytin, çinar və Eldar şamı ağacları əkilib.

İKİNCİ QARABAĞ MÜHARİBƏSİ DÖVRUNDƏ İŞŞALÇILARDAN AZAD EDİLMİŞ BİRİNCİ ŞƏHƏR

Cəbrayıl şəhərinin işgaldən azad olunmasından beş ildən artıq zaman ötür. Cəbrayılın azad olunmasının çox böyük əhəmiyyəti var-

dir. Çünkü ikinci Qarabağ müharibəsi dövründə işşalçılardan azad edilmiş birinci şəhər idi”, - deyə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev çıxışının birində bildirib: “O vaxta qədər artıq müharibə bir həftə idi ki, gedirdi və 20-yə yaxın kənd azad edilmişdi, o cümlədən Cəbrayıl rayonunun kəndləri. Ancaq şəhər olaraq birinci şəhər Cəbrayıl olmuşdur və Cəbrayıl əməliyyatı xüsusi əhəmiyyətə malik idi”, - deyən dövlətimizin başçısı Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin Vətən müharibəsində əsl qəhrəmanlıq, fədakarlıq, rəşadət göstərdiyini bildirib. Cəbrayıl rayonu 27 idən sonra düşmən işgalindən azad edildi və Azərbaycan Ordusunun Xocavənd rayonunun canub kəndləri və strateji Hadrut qəsəbəsi istiqmətində hərbi əməliyyatlar keçirməsi üçün geniş imkanlar yarandı.

Cəbrayıl rayonunun işşalı zamanı rayon 1 şəhər, 4 qəsəbə və 97 kənddən ibarət idi. 2016-ci ilin aprel döyüslərində ordumuz düşmən qüvvələrini Cəbrayıl rayonunun Lələtəpə yüksəkliyindən və etraf əraziyərdən geri çəkilməyə məcbur etdilər. Vahid Azərbaycan rəmzi kimi qəbul edilən Xudafərin körpüsü de Cəbrayıl rayonunda yerləşir. Bu körpü haqqında ilk məlumat VIII-IX əsrərə aiddir. Xudafərin körpüsü Cənubi Azərbaycanla Şimali Azə-

durdu.

Azərbaycanın müharibədə qalib gəlmesindən altı gün sonra, noyabrın 16-da Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və xanımı Mehriban Əliyeva işğaldan azad olunan Cəbrayıl rayonuna səfər etdi. Cəbrayıl şəhərində və Xudafərin körpüsündə Azərbaycan bayrağını qaldırdı. 2020-ci il noyabrın 26-da “Cəbrayılın azad olmasına görə” medalı təsis edildi. Cəbrayıl uğrunda gedən döyüslərdə iştirak etmiş 12523 hərbi qulluqçu medalla təltif edildi.

2040-CI İLİN SONUNA QƏDƏR CƏBRAYIL ŞƏHƏRİNDE 15 000 SAKİN YAŞAYACAQ

Cəbrayıl şəhərinin Baş planına əsasən, müasir Cəbrayıl şəhəri özü və yaxınlıqdakı 5 kəndi əhatə edəcək və şəhərin ümumi ərazisi 625 ha təşkil edəcək. Layihədə şimaldan cənuba doğru uzanan Çaylaqçay ətrafında şəhərin mərkəz hissəsində təklif olunan “yaşıl zolaq” şəhərin əsas onurğası kimi verilib. Qeyd edək ki, rayon ərazisində bir çox tarixi memarlıq abidələrinin, o cümlədən Xudafərin körpüsünün yerləşməsi şəhərin gələcək özünə-

məxsus memarlıq görünüşünün yaradılmasında xüsusi rol oynayacaq.

Şəhərin bərpası və inkişafı üçün 4 mərhələ nəzərdə tutulur. 2026-ci ilin sonuna dək təqribən 3 800 nəfərin şəhərdə yerləşəcəyi qeyd olunur, 2040-ci ilin sonuna qədər Cəbrayıl şəhərində 15 000 sakinin yaşayacağı proqnozlaşdırılır. Baş planda yaşayış üçün 143 hektar ərazi ayrılib və burada az, orta mərtəbəli binaların, həyətyanı sahəye malik fərdi yaşayış evlərinin inşası nəzərdə tutulub. Əhalinin 82%-nin orta və azmərtəbəli çoxmənzilli binalarda, 18%-nin isə fərdi evlərde yaşayacağı planlaşdırılıb. Yaşayış evlərinin layihələndirilməsi zamanı şəhər ərazisində səmərəli istifadə və müasir memarlıq həlləri əsas götürülüb.

4428 SAKİN ÜÇÜN 940 FƏRDİ EV

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Cəbrayıl səfərlərə ir səhadətlərə tarixin yaddaşına köçür. Dövlət başçımız tərəfindən rayonun Karxulu kəndinin təməli qoyulub. Cəbrayıl rayonunun inzibati ərazisine daxil olan Karxulu kəndi şimaldan Əhmədbəyli-Horadız-Mincivan-Ağbənd avtomobil yolu, cənubdan və cənub-şərqdən Horadız-Ağbənd dəmir yolu xətti ilə əhatə olunub. 2040-ci ilə dək kəndin layihələndirilən ərazisi 313 hektar təşkil edir və bu müddət ərzində kənddə 4428 sakin üçün 940 fərdi ev və bir neçə mərtəbəli bloklu evlərin layihələndirilməsi, eləcə de tikintisi nəzərdə tutulur. Kənddə inzibati bina, klub-icma, ailə və idman sahələri, təcavüzkarları tərəfindən dağıdılmış ərazilər yenidən qurmaq böyük güc, potensial və zaman tələb edir. Əlkəmizde yenidənqurma, abadlıq və quruculuq işlərinin aparılması məqsədi ilə bütün güclər səfərbər olunub və işğaldan azad edilən ərazilər yeni, işqli həyata qədəm qoyub.

Azərbaycan bu gün quruculuq meydanında imza atlığı lahiyələri ilə sözünü deyir. İşğaldan azad olunan ərazilərdə böyük abadlıq-quruculuq işləri davam etdirilir. Bildiyimiz kimi, azad olunmuş Qarabağ və Şərqi Zəngəzur yaşıl enerji zonası elan edilmişdir. Bu və ya digər layihələr çox böyük perspektivə malikdir.

Zümrüd BAYRAMOVA

Ermənistan tərəfinin bu vaxta qədər daim mübahisəli siyasi kontekstdə addımlar atması bütövlükde hayların taleyində mühüm faciəvi nəticələr vəd edib və belə davam edəcəyi təqdirdə yenə də həmin faciələrin təkrarlanacağı gözləniləndir. Daim geosiyasi oyunların aleti olmaq məhz Ukraynanın taleyini təkrarlamaq riski daşıyır. Haylar başa düşməlidirlər öz ölkələrinin maraqlarından çıxış etmələri, daha doğru addımlar atmaları, Ermənistanın heç olmasa bundan sonra doğru istiqamətdə olması evəzinə, "kimlərinse dəyirmanına su tökmələri" bütövlükde həmin toplumu da, həmin ölkəni de uçuruma sürükleyir və geosiyasi oyunun aleti olanlar daim uçurum astanasında olmaqla dan yaxa qurtara bilməzler...

Avropalı diplomatların istər əvvəlki, istərsə də son bəyanatları Ermənistanada məhz bir coxlarının ağıllını başına yiğması üçün kifayət edir. Ağlını başına yiğə bilənlər də görərlər ki, Avropa İttifaqının Ukraynada sülhə nail olmaq üçün, Rusiyani zəiflətmək və Ukraynani dəstəkləmək kimi sadə və aydın planı var imiş. Bunu hətta Al-nin xarici işlər və təhlükəsizlik siyaseti üzrə ali nümayəndəsi Kaja Kallas da tamamilə açıq şəkildə deyib. Onun sözləri təkcə Brüsselin diplomatik xəttini deyil, həm də Avropa siyasetinin faktiki kursunu eks etdirir. Bəli, məhz bəzi dövlətləri digərlərinin hesabına gücləndirmək kimi bir oyun, özü də geosiyasi oyun tam cılıpaqlığı ilə etiraf edilir.

Məsələ burasındadır ki, geosiyasi oyunda hələ hansı "qaydalar" tətbiq olunduğu, hələ hansı "taktikalar" işlədildiyi və ya hansı "niyyət" güdüldüyü öncədən bilinməz və belə olan halda, həmin oyunda alet olmaq bir uçurumun düz kənarında olmaq qədər təhlükəlidir. Bir həqiqəti və faktı diqqətə çatdırıq ki, Ukraynanın gələcəyi və eləcə də, Moskvaya sanksiya təzyiqinin nəticələrinin müzakirə olunduğu bir vaxtda gözlənilmədən başqa, daha qorxulu bir rəqəm, statistik göstərici ortaya çıxıb. Sən demə müharıbə zamanı Al enerji resurslarına və mallara görə Rusiyaya məhz Ukraynaya "verdiyindən" 124 milyard avro daha çox, daha artıq pul ödəyibmiş. Bunu hətta İsvəçin xarici işlər naziri Maria Malmor Stenerq?rd da deyib və beləliklə də qeyd olunan statistik göstəricilər, rəqəmlər öz təsdiqini təpib. Onun sözlərinə görə, Avropa Ukraynaya 187 milyard avro yardım edib və eyni zamanda Rusiyadan 311 milyard avroluq neft, qaz və digər malalar alıb. Cox maraqlı və hətta təzadlı məqamlar, xüsusən də müəmməlli suallar ortaya çıxır. Bəli, haqlı olaraq sual olunur ki, bəs niyə? Nə səbəbə bu qədər ödenilən olub? Hər halda bunu başa düşməyə çalışırıq...

İlk baxışdan belə görünür ki, Avropa İttifaqı eyni vaxtda, eyni zamanda ve eyni məqamda həm Rusiyaya qarşı mübarizə aparır və həm də onun iqtisadiyatını maliyyələşdirir. Nə qədər eybəcər, nə qədər çirkin görünse də, reallıq məhz göz öündədir. Bir sözə, oyanılan geosiyasi oyunun hansı strateji xətt üzrə aparıldığı Ermənistan kimi "balaca" bir dövlət üçün çox "yekəpər" görünməli idi. Amma məsələ burasındadır ki, deyəsən, görünməyib. Əks halda, bu ziddiyətli siyasi kontekstdə geosiyasi oyunlardan çəkinilməsi məntiqi olardı. Çünkü, birmənalı şəkildə bil-

Geosiyasi oyunun aleti olanlar UÇURUM ASTANASINDA

mək lazımdır ki, Ukraynanın taleyi ni təkrarlamak, şüurlu və ya şüursuz olaraq başqasının geosiyası oyununda aletə çevrilmək riski yaxşı heç nə vəd etmir. Bütün bunlar, sadalananlar daha çox düşünməyi, alet olmaqdan çəkinməyi tövsiyyə edir. Halbuki, hələ də haylar arasında Avropa xülyasında olanlar, hələ də beynəlxalq aləmdə hansısa dəstəye bel bağlayanlar var və bu xam xəyallaranca uçurum təhlükəsi deməkdir. Ona görə ki, bu gün Ermənistanın ətrafindəki vəziyyət Ukraynanı öz mehvire aparan hadisələrin az qala güzgü görüntüsüdür. Kimlərinse, daha doğrusu, geosiyasi oyuncuların oyunlarının aletinə çevrilmək kimi bir səhvi ilk olaraq, Ukrayna artıq etdi və ağır nəticələrə gətirib çıxardığı da göz öündədir. Diqqət çəkən məhz, dəha az təhlükəsizlik resursuna malik Ermənistanın eyni yolla və hətta daha sürətli şəkildə getməsinə çağışan hayların ortada olmalarıdır. Məqsəd məhz eyni şəkildə, eyni tələyi yaşamaqdır, yoxsa, geosiyası oyunlara alet olmaqla, başqa hansı niyyət güdülə bilər axı?

Bəli, bu vaxta qədər Ermənistanın məhz Moskvani açıq şəkildə ittiham etməsini və nümayişkarane şəkildə Qərbe daha çox "resurs" ayırdığını hamımız müşahidə etmiş. Ən gülünç olanı da odur ki, həmin o resurs dediyimiz ayrıldığı məqamda eyni zamanda ne Al-nin, ne də ABŞ-in Ermənistana real təhlükəsizlik teminatları verməye qadir olmadığına da məhel qoyulmayıb. Doğrudur, Al ilə daha dərin integrasiyaya, Rusyanın roluna yenidən baxılmasına və "yeni xarici siyaset kursuna" çağırılır. Lakin Avropa, Ukraynanın nümunəsində göstərildiyi kimi, pulsuz heç nə tek-

lif etmir və ən vacib aktivinin - hərbi təhlükəsizliyin itirilməsini kompensasiya edə biləcək əhdəliklər de götürür...

Görünən odur ki, Avropa Rusyanı məhz Qərb yönümlü dövlətlər "qurşağı" ilə əhatəyə almağa çalışır. Amma bunu da başa düşmək vacibdir ki, eyni zamanda Avropa Rusiya ilə ticarəti dayandırmır, sadəcə olaraq, maliyyə axınlarını yenidən bölüşdür. O, yeni "gərginlik nöqtələri" yaratmağa hazırlır, lakin hansısa insanlara, topluma məxsus olan münaqişələrin real qiymətini ödəmek de istəmir. Məhz bu fonda hazırda Ermənistana rəhbərlik edənlər hesablamaya deyil, emosiyaya əsaslanan xarici siyaset yürütməməlidirlər. Əks halda, uçurum təhlükəsi nəzərə də, göz öününe də alınmalıdır.

2014-cü ildən bəri dəfələrlə Ukrayna siyasetçilərinə deyilənlərindi Ermənistana rəhbərliyinə, həkimiyətinə deyil və hətta hayların bezi məlum qüvvələri tərəfindən nəinki deyilir, hətta sıxışdırılır da. "Avropa kömək edəcək, Avropa qoruyacaq, Avropa tərk etməyəcək", xəyalları ortadadır və məhz bu xəyalları bu vaxta qədər ortada olan acıncıqlı təcrübənin təsirsiz olduğunu təsdiqləyir. Sözsüz ki, reallıq başqa şəkildədir. Bəli, bu gün haylara məhz Al ilə viza rejiminin guya yumşaldılacağı vəd olunur. Bu, dirnəqəsərə da olsa, "böyük diplomatik qələbə" və "yeni xarici siyaset" inəlaməti kimi də təqdim olunur. Bununla belə, 2017-ci ildə vizesiz gediş-geliş əldə edən Gürcüstan kimi bir nümunə var axı regionda və bunu haylar görmürlərmi? Bildiyimiz kimi, baş verənlər, məlum hadisələr nəyin necə olduğunu da göstərdi axı. Əlbətə ki,

300 min gürcünün işləmək üçün Avropaya getdiyi və Gürcüstanın demoqrafik böhranla üzləşdiyi dətarixi faktıdır. Tbilisi Brüsselin siyasi qərarları ilə razılışmadığı halda, Al artıq vizasız səyahətdən tezyiq vasitəsi kimi istifadə etməye başladığı da təkzib edile bilməz. Bunlar reallıq olmaqla bərabər, Ermənistən üçün bir "dərs" də sayılmalıdır.

"Hərəket azadlığı" artıq əhalinin səslə-küylü təbəqəsini yavaş-yavaş sıxışdırmaq üsuluna çevrilib və eyni hal Ermənistənla da baş verə bilər. Hansısa ölkəyə daxili qərarlar müqabilində xarici siyaset loyallığı təklif edilində Avropanın "vəd etdiyi" istər-istəməz "çubuğa" çevrilir. Gördüyüümüz kimi, bütün bu prosesləri birlikdə götürürük, mənzərə Ermənistən üçün də qorxulu görünür. Rusiya sərt praqmatizm mərhələsinə qədəm qoyur və siyasi etibarlılığın olmadığı yerlərdə iştirakını azaldır. Avropa da təzyiqi artırır, lakin məsuliyyəti qətiyən öz üzərinə götürür.

Regional nöqtəyə-nəzərdən məhz haylar üçün qeyd olunan kontekstdə təhlükələr artır və Ermənistən onları, həmin təhlükələri cilovlamaq imkanları günü-gündən də azalır. Ermənistən bir sərt qaya ilə uçurum arasında qalıb. Həmin ölkə hakimiyəti özü də Ermənistən tarazlığını itirməsi və xarici nəzarət altında düşməsi üçün bir növ, hüquqi deyil, siyasi kontekstdə əlindən gələni də sanki edir. Nəticədə də Ermənistən birmənalı şəkil məhz seçim qarşısında qalır. Ukraynanın taleyinin təkrarlanmasına getirib çıxaran həsrəti kursunu davam etdirmək, ya da ölkənin öz siyasetinə nəzarəti bərpa etməyə imkan verəcək addımlar atmaq, ki mi seçim qarşısında qalan Ermə-

nistan hakimiyəti müəmmalı durumda olduğunu fərqlindədir, bunu gizlətməyə çalışsa da. Fakt isə budur ki, kimliyindən, hansı mövqedə olmasından asılı olmayaq, geosiyasi oyunun aleti olanlar uçurum astanasında qalırlar və esl reallıq məhz bundan ibarətdir.

Heç şübhəsiz ki, xarici maraqlar üçün alet olmayan bir strategiya lazımdır hər bir dövləte. Şərqlə Qərb arasında tarazlığı bərpa etmək kimi bir strategiya tələb olunur və bu gün Ermənistən hakimiyəti öz ölkəsinin gələcək taleyini düşünenək, uçurumdan xilas olmaq barədə düşünərək, lazımi addımlar, doğru addımlar atmalıdır. Doğru addımlar atmaq üçün isə, kimlərinə əlinde oyuncaga çevrilmək, geosiyasi oyunların aletinə çevrilmə evəzinə, istər region ölkələri, istərsə də qonşu dövlətlər münasibətlərde praqmatizmə yol açmaq lazımdır. Axi bu gün itirən Rusiya, yaxud da, Ermənistən hansısa qonşu ölkəsi deyil. Ermənistən məhz özü öz səhvləri ucbatından, geosiyasi oyunların aleti olmasından dolayı bütün istiqamətlərdə uduzmaqdadır. Ən çox diqqəti çəken məqam isə, hayların məhz öz qonşusularını en azından "siyasi rəqib" görmələridir və bu onları en böyük səhvləridir. Münasibətlərə yenidən baxılması, normal qonşuluq münasibətləri qurmaq qonşu ölkələrin xatırına deyil, Ermənistən öz təhlükəsizliyi üçün haylara, həmin ölkənin hakimiyətinə lazımdır. Məhz belə olduğu təqdirdə geosiyasi oyunun aleti olanlar uçurum astanasında özlerini xilas edə bilərlər...

Inam Hacıyev

Xanımlığa xanımlıq qatan KƏLAĞAYI

Nə vaxt ki, ciyinizmə kəlağayı salmışıqsa, başımıza kəlağayı örtmüüsükse, xanımlığımza bir xanımlıq da əlavə olunub. Çünkü Azərbaycan qadınlarının əsrlər öncədən bu gənə qədər gətirib çıxardığı ən sevimli aksesuarı olan kəlağayı incəliyi, zərifliyi, hem də bir o qədər möhtəşəmliyi, ipəyində, naxışlarında gizli saxladığı dəyərləri ile bu güce malikdir. Kəlağayı haqqında ən çox yazılar oxumuşuq, tarixi barədə çox məlumatlar almışıq. Bilirik ki, yaşı qədimdir bu örpeyin. Çünkü gözümüzü dünyaya açandan ana-nənəmizin dolabında, sandığında görmüşük onu. Görmüşük ki, analarımız evdə onu başlarına örtməyə qiymayıb. Elə ki, bir toy, yas mərasimi, ya bir qonaqlıq, ya bir qadın yığıncağı oldu, analarımız dolabın en etibarlı yerinde saxladığı kəlağayısını çıxarıb ciyinine atar, başına salar və həmin mərasimlərə yollanardı. Bunun özü ona verilən qiymət idi. Bu dəyər, bu qiymət kəlağayının "ömrünü" uzadır, onu əsrlərin o başından bu başına daşıyan ən güclü elementə çevrilirdi.

Kəlağayı qayınanaların ən sevimli gəlinine hediyəsi idi. Anaların qızlarına ana hediyəsi idi. Odur ki, müasir kəlağayılara yanaşı, ana və qayınanamızın bize hədiyyə etdiyi kəlağayalar da hər birimizin evində dolabımızı bəzəyir, xanımlıq, xatınlığın rəmzi olan bu baş örtüyünün tarixindən səhbət açır. Deməli, kəlağayını elə Azərbaycan qadının özü qoruyub, saxlayıb, bu günlərə gətirib çıxarıb.

Gəlinlərin üzündəki kəlağayı

Kəlağayı o qədər dəyərlə geyim aksesuarı olub ki, zaman-zaman xalqımız ailə həyatı quran qızların üzünü kəlağayı ilə qapadıb yeni evinə gəlin köçürüb. Kəlağayı gəlinlik fatasının üstündən qarşıya doğru gəlinin başına salınardı, üzü görünməzdi. Nikaha daxil olan qızın üzünü gəlin getdiyi evdə həyat yoldaşı ilk dəfə görməli idi. Bəlkə də bu sətirlər müasir dövrün insanları üçün qəribə gela bilər. Hələ belə de dodaqlarına təbəssüm de qonar, qəhəhə ilə gülə də bilərlər.

Adətlərimizin çoxunun əsrin o başında qoyub bu günə gəlib çıxmışq axı. İndi gəlinlərin üzü nədir, bütün sinəsi qollarının altınadək görünür. Görünür deyim, yoxsa, görünməlidir, deyim, bilmirem, lakin bir mövsümde iştirak etdiyimiz 10 toyun 8-də bu, belədirse, deməli, "görünməlidir", -deyə düşünür bu gəlinliklər geyinən qızlar.

İndi qızlardan hansınasa "evdən üzübağlı çıxmalsan" de, çəkil dur kənarda, cavabını dinlə. Gör, nə eşidirsən. Lakin bunun böyük bir mənası var idi. Axi əsrin əvvəllərində qızlar indiki kimi yeniyetmə çağından qasıını səliqəyə salırmış, üzünü tükklərdən təmizləmirdi. Bu, yalnız ailə qurdüğü gün ərefəsində edildi. Belə olan halda isə qızın üzünü elə bir gözəllik gəlirdi ki, onu ilk olaraq həyat yoldaşının görməsi mütləq idi. Çünkü bu gözəlliyyi yad insanlar nə üçün görməli idi ki?..

Həm də ailə qurmaq yeni bur başlangıç deməkdir. Sanki bir ev tikirsən. Evin bünövrsəsi nə qədər keyfiyyətli olarsa, deməli, onun "ömrü" de bir o qədər uzun olar. İçərisində yaşayınanlar evin təhlükəsizliyinə emin olarlar. Ailə de belədir. Elə ki, təməli mənəvi dəyərlər üzərində qurulur, bax, belə kiçik detallar unudulmur, həyata keçirilir. Qız öz yeni evinə üzüortülü gedirse, toyunda iştirak edən yüzlərlə insanın üzünü, bədəninini görməməsi üçün normal geyinir və kəlağayısını üzüne salırsa, bu, ailənin mənəvi təməli, həm də dəmir təməli deməkdir. Lakin üz örtüyü nədir, hətta gəlinlər öz bədənlərini insanların gözü qarşısında nümayiş etdirirse, bu, nə bizim mili-mənəvi, nə də ailə dəyərlərimizə qətiyyən uyğun gəlmir.

Lakin təessüf ki, artıq təsadüf nəticəsində üzüortülü, gəlinliyi normal gelin görmək mümkündür. Burada isə kim gəncləri günahlandırırsa, böyük səhvi var. Kimdir günahkar?

Günahkar bizik!

Çünki milli və ailə dəyərlərini yaşatmaqdə, qorumaqda lazımi tədbirləri görə bilməmişik. Necə olur ki, bizim övladımız gəlinliyi anormal açılıqlıda seçir, biz buna etinəz yanaşırıq? Hələ evdən üzüortülü çıxmışq qoyaq bir kənara. Çünkü bu deyəri çıxan əldən vermişik. Qızlarımız müstəqil həyata atılan kimi birinci işi qas-üzlərini səliqəyə salmaq olur. Necə ki, bunun qarşısını vaxtında ala bilmediik, onların gözel ciòhrəsini hamı gördü, bəlkə elə onda onların bir gün evdən normal ge-

linlikdə çıxacağına, üzünə örtük salmali olacağına da əlvida dedik.

Bəlkə də yazını oxuyub məni topatüfəngə tutan "müsəsirlər" olacaq. Yox, tutmayın. Mən də səliqə-sahmanın tərəfindəyəm. Lakin gəlin səhv salma-yaq: biri var, kiçik bir səliqə-sahman-yəni qızın üz-qasına kiçik bir toxunuş etməsi. Biri də var, sanki gəlin köçürümüs ki, əsaslı qaş düzəltirmek. Biz axı ikincini birincin yerinə etmişik. Hətta coxsayı qızlarımız var ki, qaş xoşuna gelmir, gedib sildirir, yerinə başqasını çəkdirir. Lakin gərək belə etməzdik. Qızlara bu qədər irəli getməye icazə verməzdik, bu kimi məsələlərin qarşısını almağa bir cəhd göstərərdik. Yaxşı, bunları bacara bilmədik. Övladımızın gəlinlik seçimini necə tamamilə öz ixtiyarına buraxıb, bu qədər açıq paltar geyinməsinə münasibet bildirmədik. Beleliklə, yavaş-yavaş, bir de baxırsan ki, dəyərlər əldən getdi. Üzüortülü gəlin köçən bir xalqın nümayəndəsi olan bizlər indi dərin sinə dekolitesi ilə yüzlələ insanın qarşısına çıxıraq, onlar da bizi dərindən alqışlayı...

2014-cü ildən dünya kəlağayımızı rəsmi olaraq tanıdı

Kəlağayımızı dünya ötən əsrlərdə tanıdır. O zamanlar ipəkçilərimiz dünya bazarına kəlağayımızı az çıxarmayıb. Bu haqda xatirələr, məlumatlar da var. Və dünyanın ayrı-ayrı ölkələrinin qadınlarının kəlağayımıza münasibəti də yaxşı olub. Bazarda bir saatın içerisinde onlara kəlağayı satılıb vaxtile. Yeni xarici qadınlar bu yaylıq növüne həyətəmiz bir münasibət bəsləyib. Məsələn, bir nümunə: 1862-ci ildə Azərbaycan ilk dəfə olaraq Londonda keçirilən ümumdünya sərgisində iştirak edib ki, o zaman basqallı toxucu Nəsir Abduləziz oğlu nümayiş etdirdiyi nəfis kəlağayı və zərif qanovuz parçaya görə gümüş medal və xüsusi diplomla mükafatlandırılıb. Kəlağayı ustası Londondan qayıdanda demişdir: "İngilis xanımları macal vermedilər ki, camaat bir kəlağayiya tamaşa etsin. Bir anın içində yarmarkada keçirilən satış sərgisində hamisini aldılar. Qaldım mat-məttəl baxa-baxa. Gərək çox aparaydım. Allah qoysa, bu səfər çox apararam.

2014-cü ildə dünya rəsmi şəkildə Azərbaycan kəlağayısını tanıdı. Belə ki, UNESCO-nun Qeyri-maddi mədəni irs üzrə Hökumətlərərə Komitəsinin 2014-cü il noyabrın 26-da keçirilən iclasında Azərbaycan kəlağayı sənəti "Kəlağayı simvolizmi və ənənəvi sənəti" adı ilə UNESCO-nun Qeyri-Maddi Mədəni irs üzrə Repräsentativ Siyahısına daxil edilmişdir.

Kəlağayı xanımlıq xanımlıq qatır...

Artıq dünyanın da tanıdığı, dünya qadınlarının da zövqünü oxşayan, ciyini bəzəyən Azərbaycan kəlağayı, sözün həqiqi mənasında, xanımlıq xanımlıq qatır. Kim ciyinə salırsa, ona bir xanım-xatınlıq, gözəllik bəxş edir. Kəlağayiya bu qədər üstünlük verilməsi, en dəyərli aksesuar kimi istifadə olunması xalqın mənəvi dəyərlərinə böyük töhfə ilə yanaşı, həm də müasir dövrde yaşadılması, gələcəye götürülməsi deməkdir. Mən hara getsəm, kəlağayıları da özümlə aparıram. Çünkü hər yerde dəyərlərimiz, adət-ənənələrimiz haqda səhbət açmağı sevirəm. Elə kəlağayı da bu səhbətlərin başlanmasına bir səbəb deyilmə?

Yaziya əlavə etdiyim foto bu yay Türkiyə-Kappadokiya çəkdirdiyim fotodur. Azərbaycan Kəlağayı Günü münasibətə yazdığını yazıya kəlağayı fotomu da əlavə etmək, həqiqətən də kəlağayının qadının xanımlığına xanımlıq qatmasını və hər yerde möhtəşəm mənzərə yaratmasını bir da-ha göstərmək istədim. Bu hələ öz ölkəmizdə deyilsə, xarici ölkədədirse və gərenlərin hər biri kəlağayı haqqında məlumat almaq istəyirse, ona toxunub zərifliyinə heyran qalırsa, adam sahib olduğunu hər şey kimi, kəlağayı ilə de qürur duymaya bilmir. 26 noyabr-Azərbaycan Kəlağayı Günüdür. Onu yaşadaq və gələcək nəsillərə ərməğan edək. Kaş ki, bir gün kəlağayı ilə bağlı bütün qədim adətlərimizə de qayıda bilək.

Mətanət Məmmədova

Televizora kim baxsı?

İnternetin keşfini dən sonra informasiya operativliyi baxımından bir qədər lengiyen televizor ixirasından sonra ki zamanlarda uşaqlarımın ən yaxın dostu olub. Amma smart tv-lərin yayılmasından sonra da yaşı nə-nə-babamızdan evdar qadına qədər hamımız onunla dostluq edir. Maraqlıdır, müxtəlif serialları, şou proqramları, mətbəx verilişləri ilə bir çox qadının saatlarla qarşısında oturduğu televizorlar uşaqların inkişafına hansı təsiri göstərir?

</div

Azerbaycanın dövlətçilik tarixində əlamətdar günlər sırasında xüsusi 25 noyabr - Kəlbəcər şəhəri günü, işgaldən azad edilmiş torpaqlarımızın dirçəlişini, tarixi edaletin bərpasını və Azərbaycan dövlətinin siyasi, diplomatik, hərbi iradəsinin qələbəsini təcəssüm etdirən mühüm tarixi hadisədir. Bu gün tekce Kəlbəcərin azad edilməsini deyil, həm də ölkəmizin milli gücünün, strateji planlaşmasının, xalq-iqtidat birliyinin nəticəsini ifadə edir. Kəlbəcər həm tarixi, həm mədəni, həm də təbii-coğrafi baxımdan Azərbaycanın ən dəyərli bölgələrindən biri olmaqla, qədim türklüyün, mədəni irlərin və strateji yüksəkliklərin mekanıdır.

Kəlbəcər rayonunun tarixi minilliliklərə ölümlər və burada aparılmış arxeoloji tədqiqatlar erazinin ən qədim yaşayış məskənlərinən biri olduğunu təsdiqləyir. "Kəlbəcər" topnomi qədim türk dillərində "çay üstündə qala" menasında işlənmişdir ki, bu da bölgənin strateji-coğrafi xüsusiyyətlərinə tam uyğundur. Tərtər çayı boyunca düzülmüş sünə mağaralar, 30 min ildən artıq yaşı olan yaşayış izleri, 6 min il yaşı olan qayaüstü təsvirlər və qədim türk əlifbasının nümunələri bu ərazilərin qədim türkərin məskəni olduğunu göstərir.

Tarixi dövrlər boyunca Kəlbəcərin daş abidələri atəşpərestlikdən tutmuş xristianlıq və İslam mədəniyyətinə qədər müxtəlif mədəni qatların təzahürü olmuşdur. Bu faktlar Kəlbəcərin Azərbaycanın qədim mədəniyyət xəritəsində xüsusi yerini təsdiq edir. Kəlbəcər Azərbaycanın ən yüksək dağ rayonudur: Camışdağ zirvesi (3724 m) və Dəlidəğ (3616 m) kimi yüksəkliklər bu torpağın təbiətini dəha da unikal edir. Rayonun qərbdən Ermənistanla, digər istiqamətlərdən isə Azərbaycanın bölgələri ilə həmsərhəd olması onu strateji əhəmiyyətli məkana çevirir. Ərazinin böyük hissəsinin meşəlik olması, zəngin su ehtiyatları, təbii çaylar, yüksək dağ iqlimi və təbii mineral suları Kəlbəcərin həm ekoloji, həm də iqtisadi potensialını formalaşdırıran əsas amillərdir. Bu xüsusiyyətlər regionu həm müdafiə, həm turizm, həm də enerji baxımından strateji dəyərli edir.

1930-cu ildən inzibati rayon

Kəlbəcər Şəhəri Günü: qədim türk yurdunun böyük qayıdışı

Adil Həmid

statusu almış Kəlbəcər 1993-cü il 2 aprel tarixində Ermənistan Silahlı Qüvvələri tərəfindən işğal edildi. İşğal zamanı 511 dinc sakin qətəl yetirildi, 321 nəfər əsir və itkin düşdü, Rayonun 53 min nəfərdən çox əhalisi didərgin salındı. İşğal nəticəsində Kəlbəcərdə yerləşən 97 məktəb, 9 uşaq bağçası, 116 kitabxana, 43 klub, 42 mədəniyyət evi, tarix-diyarşunaslıq muzeyi, 9 xəstəxana və onlarla digər sosial obyektlər tamamilə dağıdılmış və talan edilmişdir.

Ermənistan əhəminin bölgədə qanunsuz məskunlaşdırma siyasəti həyata keçirmiş, bu isə beynəlxalq hüququn kobud şəkildə pozulması idi. BMT Təhlükəsizlik Şurasının 822 sayılı Qətnaməsində Kəlbəcərin qeydətsiz azad edilməsi tələb olunsa da, Ermənistan buna məhəl qoymamışdır.

2020-ci ilin 44 günlüğü Vətən müharibəsi zamanı Azərbaycan Ordusu Kəlbəcərin şimal hissəsində mühüm strateji yüksəklikləri işgaldən azad edərək Ermənistanın Basarkeçər-Kəlbəcər istiqamətində hərəkət imkanlarını məhdudlaşdırılmışdır. Prezident cənab İlham Əliyevin sözləri ilə desək, "Strateji nöqtələri götürürək Ermənistan ordusunun hərəkətlərini demək olar ki, iflic vəziyyətə

salmışdır." Bununla düşmən hərbi baxımdan tam həllolunmaz vəziyyətə salınmış, nəticədə Üçtərəfli Bəyanata əsasən 25 noyabr 2020-ci ildə Kəlbəcər döyüşüz Azərbaycana qaytarıldı. Bu, Azərbaycanın siyasi-hərbi gücünün parlaq təzahürü idi.

Ermeni sakinlərinin bölgəni boşaldarkən evləri, bağıları yandırması, infrastrukturun qəsden məhv edilməsi bir daha erməni vandalizminin mahiyətini göstərdi. Beynəlxalq hüquqa əsasən, işğal olunmuş ərazilərdə ekologiyaya ziyan vurulması və mülki obyektlərin dağıdılması hərbi cinayet hesab olunur. Kəlbəcərdə baş verənlər isə bu cinayətlərin en bariz nümunələridir.

2023-cü il 31 iyul tarixli Sərəncama əsasən, 25 noyabr Kəlbəcər şəhəri günü elan edilmişdir. Bu, bölgənin yenidənqurulma prosesinin dövlət səviyyəsində önemini vurgulayan mühüm qərardır. 2024-cü il 1 may tarixində təsdiqlənmiş Baş Plan şəhərin inkişafının müasir urbanizasiya prinsiplərinə uyğun qurulmasını nəzərdə tutur: ri, əhalinin sayı 7 500-dən 17 000 nəfəre yüksələcək. Yaşayış fondu 488 min m² təşkil edəcək, 4 məktəb, 4 bağça, xəstəxanalar və sosial obyektlər inşa ediləcək, şəhərin 22%-i yaşlıqlardan ibarət olacaq. Velosiped və avtomobil yolları müasir standartlara uyğun qurulacaq.

Bu plan Kəlbəcərin gələcəkdə regionun ən inkişaf etmiş şəhərlərindən birinə çevriləcəyinə zəmin yaradır. Kəlbəcərdə 524 ailəlik yaşayış kompleksinin birinci mərhəlesi artıq istifadəye verilib, 201 ailə məskunlaşdırılıb. "Townhouse" tipli evlər, çoxmənzilli binalar, parklar, sosial obyektlər sakinlər üçün müasir yaşayış standartları təqdim edir. Aşağıdakı kənd və məhəllələr üzrə genişliyi laiyihələr davam edir: Yanşaq kəndi - 218 ailəlik, Zallar kəndi - 487 ailəlik, Zar kəndi - 855 ailəlik.

Hər üç yaşayış məntəqəsinde məktəblər, bağçalar, sosial obyektlər və

fərdi evlər tikilir. Bu kəndlərin hər biri gələcəkdə nümunəvi "ağılı kənd" modelinə uyğun salınacaqdır. Toğanalı-Kəlbəcər-İstisu avtomobil yolu - 82 km-lük bu yol Kəlbəcərin ölkənin digər bölgələri ilə əlaqəsini təmin edən strateji layihədir: 5 tunelin ümumi uzunluğu 25,9 km-dir; Murovdag tuneli dünyanın ən uzun avtomobil tunellərindən biridir; Tikintinin 87%-i tamamlanıb. Kəlbəcər enerji potensialı böyük olan bölgələrdəndir. Burada:

"Çıraq-1", "Çıraq-2", "Soyuqbulaq", "Aşağı Vəng", "Nadirxanlı", "Çaykend" KSES-ləri yenidən qurulub; Meydan çayı üzərində yeni stansiyalar istifadəye verilib. Bu stansiyalar rayonun enerji təminatını müasir seviyyəyə qaldırır və regional enerji təhlükəsizliyinə mühüm töhfə verir. Kəlbəcərin ən məşhur sərvətlərindən biri İstisu mineral suyuudur. 2021-2025-ci illərdə Prezident cənab İlham Əliyevin Kəlbəcər etdiyi çoxsayılı səfərlər bölgənin yenidən qurulmasının dövlət siyasetinin prioritət istiqaməti olduğunu təsdiqləyir. Hər bir səfər çərçivəsində yeni layihələrin təməlqoyulması, açılış mərasimləri və yerlərdə görülən işlərə nəzarət həyata keçirilmişdir. Bu səfərlər Kəlbəcərin dirçəlişinin birbaşa dövlət başçısının nəzarətinə olduğunu göstərir.

25 noyabr - Kəlbəcər şəhəri günü yalnız bir rayonun deyil, bütövlükde Azərbaycanın qələbə tarixinin simvoludur. İşğala məruz qalmış bir torpağın yenidən dirçəlişi xalqımızın iradəsini, dövlətimizin qüdrətini və Prezident İlham Əliyevin siyasi-hərbi liderliyinin nəticələrini təcəssüm etdirir. Bu gün Kəlbəcər müasir şəhərsalmanın nümunəsi, enerji və turizm mərkəzi, milli irlərin bərpə edildiyi mekandır. Kəlbəcərin yenidən doğuşu Böyük Qayıdışın uğur strategiyasının ən təsirli nümunələrindən biridir və bu proses Azərbaycanın iqtisadi, sosial və mədəni inkişafına güclü töhfə verməkdə davam edir.

FELYETON

Buray və bizim qızlar...

Buray Bakıya gəlmişdi o gün. Xoş gəlib, səfa getirmişdi. Yeni bu, köhne xəbər də deyil. Türkiyədə içi Buray qarışq, o müğənni qalib ki, gəlib Bakıda konserт verməsin?.. Və biz də o konsertlərə baha qiymətə bilet alıb iştirak etməyək, hələ arada

həyecandan, sevgidən, çıçırmadan ürəyimiz də getməsin...

Bəs bizim müğənnilər necə, Türkiyədə niyə konserт vermir? Türkər bizim müğənniləri sevmir? Bəlkə heç tanımırlar? Belə isə biz türk müğənniləri nə üçün bu qədər sevirik? Sevmək nədir, çoxumuz onlarıň uğurunda canımızı qurban verməyə hazırlıq. Ağlılmız yoxdur, yoxsa, şüurumuz yerində deyil?..

Burayı Bakıda bir alqışladılar, gəl, görəsən. Sosial şəbəkələrdən birində izlədim konsertdən bir hissəni. Gedənlər bilər, mən görmədim, ona görə de soruşram. Burayın konseretine kişi xeyləyi gəlmədi, yoxsa hamısı qızlar id?

Qızlar deyirəm ey sizə... Burayı ayaq üstündə, rəqs edə-edə, yellənə-yellənə, telefonlarını da yellədə-yellədə, müğənninin hər anını çəkə-çəkə dinləyirdi qızlar. Qızlardan aradabır ele səsler çıxırdı ki, deyirdin bəs dəniz tələtümə gəlib uğuldayır, ya da zəlzələ baş verməzdən əvvəl yer titrayır.

Beleçə, baxdım-baxdım, sonra da dedim: İlahi-pərvəndigara, görəsən bizim bu türk müğənnilərə sev-

gimizin axırı necə olacaq? Mən popdan-topdan anla-mıram, görəsən, bu Buray başqalarından fərqli nə oxuyur ki, bu qızlar yesir oldular? Yox, sehvim var, deyəsen. Bəlkə Burayın xarici görünüşü... Vallah, Burayın xarici görünüşündə de elə cəlbedicilik yoxdur, deyəm ki, qızlar Burayın yaraşığı qarşısında ayaqüstü qalib bu səsleri çıxarırlar, onu anbaan telefonun yaddaşına köçürürdü.

Çox fikirleşirəm... Nə deyə bilərem ki, hər kəsin öz işidir. Lakin icicə-üçcə sualımı dinləyin, xahiş edirəm. Cavabını da versəniz, şad və xürrəm olaram:

1.Istanbulun böyük bir küçəsində mikrofon əlində səhərdən axşamadək gəzəsən, insanlar arasında sorğu keçirəsən ki, bir azerbaycanlı müğənni adı de, 100 nəfərdən 1-2-si bizimkilərdən birinin adını deyə bilər, görəsən?

2.Azərbaycandan filan müğənni gelsə, onun konserntinə gedərsən?..

3.Ay qızlar, azerbaycanlı filan müğənninin konserntində əvvəldən axra ayaq üstündə qalib, onu telefonunu yaddaşına köçürərsən, hansı mahnısına rəqs edərsən?

Bu sualların cavabını kimsə onlardan soruşub mənə deyərsə, səhbətimin davamını o zaman edəcəyəm. Hələlik isə bu qədər. Cavabları alana qədər Buraya bizim qızların mənzərəsi bir an da gözlərim öündən getməyəcək, çünkü gedə də bilməz.

Mətanət Məmmədova

Azərbaycan 7 ölkə ilə vizasız rejim sazişlərini təsdiqlədi

Azərbaycanın bəzi ölkələrlə imzaladığı ümum-vətəndaş, diplomatik, xidməti, xidməti-rəsmi və xüsusi pasport sahiblərinin vizadan qarşılıqlı azad edilməsi haqqında sazişlər ratifikasiya olunub. SIA xəbər verir ki, bununla bağlı yeddi müvafiq qanun layihəsi Milli Məclisin dünənki plenar iclasında müzakirə olunub.

Icləsin gündəliyindəki həmin məsələlər "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Maldiv Respublikası Hökuməti arasında ümumvətəndaş pasport sahiblərinin viza tələbindən qarşılıqlı azad edilməsi haqqında Saziş" in, "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Anqola Respublikası Hökuməti arasında diplomatik və xidməti pasport sahiblərinin vizadan qarşılıqlı azad edilməsi haqqında Saziş" in, "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Bəhreyn Krallığı Hökuməti arasında diplomatik pasport sahiblərinin viza tələblərindən azad edilməsi haqqında Saziş" in, "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Cibuti Respublikası Hökuməti arasında diplomatik və xidməti pasport sahiblərinin viza tələblərindən azad edilməsi haqqında Saziş" in, "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Dominikan Respublikası Hökuməti arasında diplomatik və xidməti/resmi pasport sahiblərinin viza tələbindən azad edilməsi haqqında Saziş" in, "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Qvineya-Bisau Respublikası Hökuməti arasında diplomatik, xidməti və xüsusi pasport sahiblərinin vizadan qarşılıqlı azad edilməsi haqqında Saziş" in və "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Surinam Respublikası Hökuməti arasında diplomatik və xidməti pasport sahiblərinin viza tələbindən azad edilməsi haqqında Saziş" in təsdiqi barədə qanun layihələridir. Sənədlər müzakirələrdən sonra səs-verməyə qoyularaq bir oxunuşda qəbul edilib.

Son iki yüz ilin tarixi dövrlərinə nəzər saldıqda bir daha məlum olur ki, ermənilər hər məqamda xaricdən aldıqları hərbi, siyasi, maliyyə dəstəyinə arxalanaraq azərbaycanlılara qarşı kütləvi qətlamlar, soyqırımı aktları həyata keçiriblər. Bu baxımdan dünyanın tanınmış tərəqqipərvər xalqlar erməniləri insanlıq üçün ən vəhşi toplum hesab edir və bunu öz dillərində kitablara salır, rəsm əsərlərində əks etdirir, yetişməkdə olan gənclərinə çatdırırılar.

Yalnız son iki yüz il ərzində ermənilər tərəfindən iki milyona yaxın azərbaycanlı qətlə yetirilmiş, yüz minlərlə insan isə sağlamlığından məhrum olmuşdur. Təkce XX əsrde xalqımız dörd dəfə - 1905-1907-ci, 1918-1920-ci, 1948-1953-cü və 1988-1993-cü illərdə ermənilər tərəfindən soyqırımı və etnik təmizləmələrə məruz qalıb. 1918-ci il mart soyqırımı zamanı ermənilər Bakı, Naxçıvan, Şamaxı, Quba, Qarabağ, Zəngəzur, Kürdəmir, Lənkəran, Gəncə və digər bölgələrdə minlərlə azərbaycanlı qətlə yetirmişlər. Erməni vandalizminin canlı şahidlərindən olmuş alman səyyahı və tədqiqatçısı A.Y.Kluge qələmə aldığı xatirelərində yazır ki, ermənilər azərbaycanlı məhəllələrinə soxularaq hamını öldürür, qılıncla parçalayırlar, süngü ilə dəlmədeşik edirdilər. Qırğından bir neçə gün sonra bir cuxurdan çıxarılan 87 azərbaycanlı cəsədinin qulaqları, burunları kəsilmiş, qarınları yırtılmış, cinsiyət orqanları doğranmışdı. Ermənilər usaqlara da, yaşılırlara da rəhm etməmişdilər. Martın 30-u, 31-i və aprelin 1-də ermənilər bolşevik Rusyanın hərbi yardımını ilə təkce Bakıda 15 min azərbaycanlı qətlə yetiriblər. Erməni vəhşiləri Bakıda, Şamaxıda, Qubada, Xaçmazda, Ağsuda, Kürdəmirdə, Salyanda, 50 mindən çox soydaşımızın həyatına son qoyular. Şamaxı qəzasında 58, Quba qəzasında 112, Gəncə quberniyasında 272, İrəvan quberniyasında 211, Qars vilayətində 82 yaşayış məntəqəsi, yerlə yekşan edilmiş, yüz minlərlə azərbaycanlı qətlə yetirilmiş, bir milyondan çox soydaşımız tarixi-ətnik torpaqlarından didərgin salınmışdır. Rus diplomati general Mayevski "Ermənilərin töretdiyi kütləvi qırğınlar" kitabında qeyd edir ki, zərərlə təsirləri nəticəsində yaratdığı illüziyanın müdafiəsi üçün qanlı fədakarlığa hazır olan qudurğan, inadkar erməni gəncləri yetişir: "Ali məktəbdən tutmuş lap adice ibtidai məktəblərə qədər bütün erməni məktəbləri Avropa paytaxtlarında ifrat dərəcəyə çatdırılmış erməni təbliğatçılarının qızığın fealiyyət meydanına çevrilmişdi. Vətənpərvərlik mədhiyyə və mahniları, kəskin satira və təmsillər müəllimlər mühitində yeniyetmələrin odlu qəlbinə düşündü, onlarda müsəlmanların mənfur hakimiyyətinə qarşı qəzəb, kin-küdüret hissini heç kimə məlum olmayan gələcəyin fantastik illüziyalarının bütöv bir silsiləsinə alovlandırdı. Beləliklə, 3-4 il ərzində onların yaratdığı illüziyanın müdafiəsi üçün qanlı fədakarlığa hazır olan qudurğan, inadkar gənclər yarandı".

Ulu Öndərimiz Heydər Əliyevin imzaladığı "Azərbaycanlıların Soyqırımı Günü" Fərmandan sonra...

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti yarandıqdan sonra Nazirlər Şurası 1918-ci il iyulun 15-de bu faciələrin tədqiqi məqsədilə Fövqələdə istintaq Komissiyasının yaradılması haqqında qərar qəbul etdi. Komissiya mart soyqırımı - ilkin mərhələdə Şamaxıdakı vəhşilikləri, İrəvan quberniyası ərazisində ermənilərin töretdikləri ağır cinayətləri araşdırıldı. Dünya ictimaiyyətinə bu həqiqətləri çatdırmaq üçün Xarici İşlər Nazirliyi nezdində xüsusi qurum yaradıldı. Martın 31-i Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti tərəfindən Ümummilli Matəm Günü elan olundu. Bununla da azə-

Erməni terroru sivil dünyaya ləkədir

baycanlılara qarşı yürüdülən soyqırımı və bir əsrən artıq davam edən torpaqlarımızın işğalı proseslərinə tarixdə ilk dəfə siyasi qiymət verməye cəhd göstərildi. Lakin Cümhuriyyətin süqutu bu sahədə başlanmış işi yarımcıq qoydu. AXC-nin hüquqi varisi olan müstəqil Azərbaycan dövləti erməni vəhşiliyinin tədqiq olunması və dünya xalqlarına çatdırılmasında əhəmiyyətli işlər görməkdədir. Xüsusile de, Azərbaycan xalqının Ümummilli Lider Heydər Əliyevin "Azərbaycanlıların soyqırımı haqqında" 1998-ci il 26 mart tarixli Fərmanı ilə soyqırımı aktlarına siyasi-hüquqi qiymət verilməsi bu sahədə aparılan tədqiqatlara, həqiqətin üzə çıxarılması istiqamətində səylərin artırılmasına təkan verdi. Fərmanda deyilir: "1813-cü və 1828-ci illərdə imzalanan "Gülüstən" və "Türkmənçay" müqavilələri Azərbaycan xalqının parçalanmasını, tarixi torpaqlarımızın bölünmesinin əsasını qoydu. Azərbaycan xalqının bu milli fəciəsinin davamı kimi onun torpaqlarının zəbəti başlandı. Qısa bir müddətə bu siyaset gerçəkləşdirilərək ermənilərin kütləvi surətdə Azərbaycan torpaqlarına köçürülməsi həyata keçirildi. Soyqırımı Azərbaycan torpaqlarının işgalinin ayrılmaz bir hissəsinə çevrildi. İrəvan, Naxçıvan və Qarabağ xanlıqlarının ərazilərində məskunlaşdırılan ermənilər orada yaşayan azərbaycanlılarla müqayisədə azlıq təşkil etmələrinə baxmayaraq öz havadarlarının himayəsi altında "Erməni vilayəti" adlandırılın inzibati bölgünün yaradılmasına nail oldular. Belə sünə ərazi bölgüsü ilə, əslində, azərbaycanlıların öz torpaqlarından qovulması və məhv edilməsi siyasetinin bünövrəsi qoyuldu. "Böyük Ermənistən" ideyaları təbliğ olunmağa başlandı. Bu uydurma dövlətin Azərbaycan torpaqlarında yaradılmasına "bərəət qazandırmaq məqsədilə" erməni xalqının tarixinin saxtalaşdırılmasına yönəlmış geniş miqyaslı proqramlar reallaşdırıldı. Azərbaycanın və ümumən Qafqazın tarixinin təhrif olunması həmin proqramların mühüm tərkib hissəsinə təşkil edir".

Ulu Öndərimiz Heydər Əliyevin imzaladığı "Azərbaycanlıların Soyqırımı Günü" Fərmandan sonra hər il martın 31-i "Azərbaycanlıların Soyqırımı Günü" elan edilmişdir. Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyev əsaslı olaraq tarixi çıxışlarında qeyd edirdi ki, ermənilərin torpaqlarımızda töretdiyi soyqırımlar kütləvi neşrlərdə və informasiya vəsitələrində daim əeks olunmalı və geniş formada dünya birliyinə çatdırılmalıdır.

Tarixin ən böyük yanlışlığı

Araşdırımlarla sübuta yetirilir ki, ermənilərin Azərbaycan ərazilərinə köçürülməsi məqsədli karakter daşıyıb. Bu köçürülmə siyasetinin arxasında isə Rusiya çarları dayanmışdı. İ.Şopenin 1852-ci ildə nəşr etdirdiyi "Erməni vilayətinin Rusiya imperiyasına bir-

di, Qarabağlar və Yeqeqnadzor rayonları Naxçıvana birləşdirilsin, habelə, vaxtılı Gürçüstanı və Dağıstanı verilən Azərbaycan torpaqları geri qaytarılsın. M.C.Bağirovun tutarlı tələbi qarşısında aciz qalan ermənilər iddialarından geri çekilir.

Erməni separatizminə 2020-ci il sentyabrın 27-də son qoynulu

Bununla belə ermənilər 1946-ci il oktyabrın 19-da SSRİ Ali Soveti Rəyasət Heyətinin xarici ölkələrdə yaşayan ermənilərin Ermənistən SSR ərazisine köçürülməsi ilə bağlı "Xarici ölkələrdən vətənləri Sovet Ermənistənə qaydan milliyyətə erməni olan şəxslərin SSRİ vətəndaşlığı almaq qaydaları haqqında" adlı qərarın verilməsinə nail oldular. Məhz xaricdən bölgəye köçürülen ermənilər 1988-89-cu illərdə Azərbaycana qarşı terror aktları həyata keçirməyə başladılar. Əsrlərlə öz tarixi torpaqlarında yaşamış 250 mindən çox azərbaycanlı dədə-baba torpaqlarından zorla deportasiya edilmişdir. Deportasiya zamanı 225 nəfər qətle yetirilmiş, 300 nəfər müxtəlif bedən xəsərətləri almış, 2000-ə yaxın azərbaycanlı türklərinin yaşadıqları kəndlər boşaldılmış, azərbaycanlılara məxsus tarixmədəni abidələr və qəbiristanlıqlar dağıdılmış, tarixi-coğrafi adlar dəyişdirilmiş, insanların mülkləri və şəxsi əşyaları əvəzsiz məmənsənilmişdir. Ermənilər vəhşi əməlləri ilə beynəlxalq sənədlərin müddəalarını kobuduqla pozmuşlar: BMT Nizamnamesi; "İnsan Hüquqlarının Ümumi Bəyannaməsi" (1948); "İnsan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi haqqında" Avropa Konvensiyası (1950); Mülki və siyasi hüquqlar haqqında" Beynəlxalq Pakt (1966); "Dini əqidə əsasında diskriminasiya və dözlülməzliyin bütün formalarının ləğv edilməsi haqqında" Bəyannamə (1986); "Hərbi cinayətlər və bəşəriyyət əlehi-nə olan müddət tarixinin tətbiq edilməməsi haqqında" Konvensiya (1968) və s. Beynəlxalq qanunları erməni toplumu kobud İlkində pozaraq azərbaycanlıları öz doğma yurd yaralarından didərgin salmışlar. Bunla kifayətlenməyib Qarabağ qarşısında iddialar irəli sürmüs və xaricdəki himyədarlarından hərbi-siyasi dəstək almaqla əraziyədə yaşayan dinc insanlara qarşı görünməmiş vəhşiliklər törətmışlər. Halbuki bu ərazilərdə yaşayan əhalinin, bir neçə kənd istisna olmaqla, bütünlükdə azərbaycanlılardan ibarət olub. 1923-cü il qədər, yeni Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayəti yaradılana qədər Dizax, Vərəndə, Çiləbird, Xaçın, Talış məlikliyi Xəmsə adlanındı. Qarabağ xalçası, Qarabağ geyim növləri, əltikmə işləri nəinki Azərbaycanda, həttə bütün Şərqi ölkələrində tanılmışdır və yüksək qiymətləndirilirlerdi.

Qarabağda özünəməxsus çəki və ölçü vahidi mövcud idi. Qarabağ şairlərini birləşdirən Məclisi-üns və Məclisi-fəramuşan öz üslubu ilə seçiliirdi. Qarabağ musiqi məktəbi isə, həttə bütün Şərqi məşhur idi. Pənahəli xanın Qarabağın paytaxtı olaraq təkirdirdiyi (1750-1757) Şuşa Zaqafqaziyanın konservatoriyası hesab olunmuşdur. XVIII əsrin sonları - XIX əsrin başlangıcında Rusyanın Cənubi Qafqazda, o cümlədən, Azərbaycanda işgalçılıq fealiyyəti gücləndi. İbrahim xan Rusiya qoşunlarının komandanı R.D. Sisiyanova (1802-1806) Kürəkçayda müqavilə bağladı. Kürəkçay müqaviləsinə əsasən, Qarabağ xanlığı məhz müsəlman - Azərbaycan torpağı kimi Rusiyaya ilhaq olundu. Tarixi reallığı əks etdirən Kürəkçay müqaviləsi Qarabağın Azərbaycan xalqına məxsus olduğunu sübut edən ən mötəbər sənəddir. 2020-ci il sentyabrın 27-də başlayan və 44 gün çəkən Vətən Mühəribəsi ilə 30 illik erməni işgalina son qoynulu, Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü və suverenliyini bərpa etdi.

Bu gün Azərbaycan əraziləri rahat nəfəs alır. Bölgədə separatizmə son qoynulması ilə genişmişqasılı quruculuq, temir, tikinti işləri həyata keçirilir. İnsanlarımız doğma yurd-yaralarına qayıtmaqla bölgəni daha da inkişaf etdirir, gözələşdirir və əsrarəngiz diyara çevirirler.

İLHAM ƏLİYEV

Kənddə həyat: daha sağlam, daha etibarlı

Əger şəhərdə yaşayır- sinizsa, böyük ehtimalla siz də bir çox şəhər sakını kimi təbiətə daha yaxın olmayı arzulayırsınız, çünki kənd həyatının sağlamlıq üçün faydalıları barədə məlumatlısınız. Sakit atmosfer, təmiz hava və həyətyanı torpaq sahəsi olan kənd evi bütün ailə üçün daha yaxşı ve sağlam bir həyat vəd edir. Bəs təbiətlə harmoniyada yaşamaq immunitetə, sağlamlığa necə təsir edir?

Təbii ki, kənddə təmiz hava və daha yaxşı mühit var, daha az zərərlı emisziya olduğu üçün oksigen də boldur. Açıq havada daha aktiv həyat tərzi keçirdikləri üçün kənd sakinlərində immunitet sistemi təbii olaraq güclüdür. Sakit mühit, stress və əsəb gərginliyini azaldır, uşaqlar üçün təhlükəsizlik də böyük avantajdır. Amma bütün digər amilləri kənara qoysaq, kənd həyatının əsas üstünlüklerindən biri məhz təmiz hava və təbiətə yaxınlığıdır. Şəhərdəki ucsuz-bucaqsız tixaclar və sənaye tullantılarının yaratdığı çirkli hava kənddə yoxdur, buna görə də ağaçyeler və ürək kənddə daha rahatdır. Şəhər sakinləri gündəlik olaraq işlənmiş qazlardan və sənaye tullantılarından çıxan PM2.5 hissəciklərini udurlar ki, bu hissəciklər ağaçyelerin dərinliyinə nüfuz edir və orada qalır və xroniki xəstəliklərin riskini artırır. Kənd yerlərində bu zərərlə maddələrin konsentrasiyası xeyli aşağıdır və bu da tənəffüs sistemində və bütövlükde bədənə düşən yüksək azaldır.

Bundan əlavə, ağaclar və yaşıl sahələr təbii filtrlər rolunu oynayır. Meşə havası sözün əsl mənasında daha sterilidir: məsələn, şam meşəsindəki 1 kubmetr havada bitkiler tərəfindən yayılan xüsusi uçucu maddələr olan fitonsidlər sayəsində 300-dən az bakteriya var. İynəyarpaqlı ağacların fitonsidləri güclü antibakterial xüsusiyyətlərə malikdir, atmosferi təmizləyir və hətta patogenləri yatrır. Alımlar hesablayıblar ki, bir hektar şam meşəsi günde 5 kq-a qədər, bir hektar ardıc isə 30 kq-a qədər fitonsid ifraz edir. Təəccübülu deyil

ki, şam meşələrində gəzinti ənənəvi olaraq tənəffüs sistemi gücləndirmək üçün tövsiyə olunur. Fitonsidlərlə zəngin havaya müntəzəm məruz qalma xəstəlikləri əhəmiyyətli dərəcədə azaldır: tə-

miz hava ilə birlikdə hətta qan təzyiqini də aşağı sala bilər. Britaniyalı həkimlər müəyyən ediblər ki, cəmi 20 dəqiqə günəş altında qalma sağlam insanlarda qan təzyiqini əhəmiyyətli dərəcədə aşağı salır və infarkt və ya insult riskini azaldır. Fakt budur ki, ultrabenövşəyi işığa məruz qalma dərinin qan damarlarını genişləndirən azot birləşmələrini ifraz etməsinə səbəb olur və həmçinin immunitet və maddələr mübadiləsi üçün vacib element olan D vitamini istehsal edir. Beləliklə, təmiz, kənd mühiti ailənin fiziki sağlamlığına birbaşa təsir göstərir: ağaçyər və ürək funksiyası yaxşılaşır, xroniki tənəffüs xəstəlikləri yüngüləşir və

toz və işlənmiş qazlara qarşı allerjiya daha az yayındır.

Böyük şəhərlərin təlaşı sinir sistemi üçün ciddi problemdir. Təəccübülu deyil ki, bir çox insan şəhərdən kəndə qaçıqdan sonra rəhatlıq, yüngüllük hiss edir. Sükut, tənhalıq və təbiətdəki təbii səsler - yarpaqların xışlılığı, quşların nəğməsi, çayın sırlılıtı psixi sakitləşdirici təsir göstərir. Ətrafda izdiham, signal veren maşınlar olmadıqda stress səviyyəsi xeyli azalır. Bir neçə araşdırımıya görə, şəhər sakinləri təbiətə daha yaxın yaşayan insanların nisbətən rəhatlıq pozğunluqları və depressiya ilə daha çox qarşılıqlırlar. Xüsusi, beynəlxalq sorğular göstərir ki, böyük şe-

hərlərdə yaşayanların kənd yerlərində yaşayışlara nisbətən psixoloji xəstəliklər riski 20%, əhval pozğunluqları (məsələn, depressiya) riski isə təxminən 40% daha yüksəkdir.

Təbiətdə yaşamaq adətən ailə olaraq birlikdə daha çox vaxt keçirməyi təbliğ edir. Pikniklər, ailə yeməkləri uşaqların daha təhlükəsiz şəraitdə böyümələrinə inanmalarını təmin edir, onlar özlərini güvendə hiss edirlər. Böyükələr narahat iş mühiti, tixacla, şəhər stressi ilə bağlı daha az narahat olduqda, ailə atmosferi daha mehriban olur və bu da uşaqlara müsbət təsir göstərir. Həmçinin qeyd etmək lazımdır ki, kənd yerlərində yaşayan insanlar qonşuluq münasibətləri qurmağa daha çox meyllidirlər. Yaxşı qonşuluq əlaqələri isə daha çox ünsiyyət və daha çox sosiallaşmaq, bu da dolayı ilə daha sağlam həyat tərzi deməkdir. Unutmayın, sağlamlıq əvəzsiz nemətdir və ətraf mühit onun qorunmasına mühüm rol oynayır. Kənd yerlərində sağlam həyat bu gün özünüze və uşaqlarınıza verə biləcəyiniz ən yaxşı töhfədir.

Lale Mehrali

Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkışafı
Agentliyi

*Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın
İnkışafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə
“Regionların sosial-iqtisadi inkişafının təşviq
edilməsi” istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb.*

Azərbaycanda hərbi xidmət müddəti 6 ay azaldıldı

Milli Məclisin dünənki iclasında "Hərbi xidmətkeçmə haqqında" Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə" və "Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi birinci oxunuşda müzakirəyə çıxarılaraq qəbul edilib. Musavat.com-un məlumatına görə, layihə barədə Müdafiə, təhlükəsizlik korrupsiya ilə mübarizə komitesinin sədri Arzu Nağıyev məlumat verib. Komitə rəhbəri bildirib ki, hazırda Silahlı Qüvvələrin yüksək tələbat olan ixtisalarla malik olan hərbi qulluqçularla (həkim, İT mütəxəssisi, maliyyəçi, hüquqsunes və s.) komplektləşdirilməsində, habelə səfərberlik ehtiyatlarının zabit heyəti ilə formalasdırılması məqsədilə bəzi qanunvericilik aktlarında dəyişiklik edilməsinə zərurət yaranıb:

"Belə ki, mövcud qanunvericiliyə əsasən, ali təhsilli çağırışçılar 1 il müddətinə həqiqi hərbi xidmət keçidkən sonra zabit hazırlığı üzrə kursu müvəffəqiyyətə bitirərək bağlaşma əsasında könüllü surətdə 1 il 6 ay müddətinə zabitlərin həqiqi hərbi xidmətinə qəbul edile bilərlər. Bu da, öz növbəsində həmin şəxslərin Silahlı Qüvvələrdə ümumiyyətdə 2 il 6 ay xidmət etmələri və həmin şəxslərin zabitlərin həqiqi hərbi xidmətinə mərakeşlərini ile nəticələnir. Təqdim edilən Qanun layihəsi zabitlərin həqiqi hərbi xidmətkeçməsi qaydalarının və bir sıra normaların təkmilləşdirilməsi məqsədilə hazırlanıb". A.Nağıyev qanun layihəsində aşağıdakı dəyişikliklərin nəzərdə tutulduğunu açıqlayıb:

1) Ehtiyatdan müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırılan və ya bağlaşma əsasında həqiqi hərbi xidmətə könüllü daxil olan zabitlərin dinc dövrədə həqiqi hərbi xidmət müddətinin 6 ay azaldılaraq 1 il müəyyən edilmesi;

2) Müddətli həqiqi hərbi xidmət dövründə zabit hazırlığı kursunu müvəffəqiyyətə bitirərək zabitlərin həqiqi hərbi xidmətinə könüllü daxil olan ali təhsilli müddətli həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçularına leytenant

hərbi rütbəsinin verilməsi;

3) "Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun və normayaratma texnikasının tələblərinə uyğun olaraq, "Hərbi xidmətkeçmə haqqında Əsasname"də bir sıra normaların uyğunlaşdırılması, ifadələrin dəqiqləşdirilməsi və texniki xarakterli dəyişikliklərin edilməsi".

Komitə sədri qeyd edib ki, qanun layihəsinin qəbul edilməsi Silahlı Qüvvələrin peşəkar zabit heyəti ilə, xüsusilə də yüksək tələbat olan ixtisaslara malik olan hərbi qulluqçularla komplektləşdirilməsinə əhəmiyyətli töhfə verməklə yanaşı, zabit kimi 1 il hərbi xidmət keçmiş daha hazırlıqlı şəxslərin hesabına sefərberlik ehtiyatının formalaşdırılmasına, bununla da bu sahədə olan problemlərin həllinə xidmət edəcək: "Layihə komitemizdə müzakirə edilib və birinci oxunuş üçün plenar iclasa tövsiye edilib". Layihə səsə qoyularaq qəbul edilib.

"SƏS" qəzetinə abunə kampaniyası davam edir!

«SƏS» QƏZETİNƏ
ABUNƏ OLMAQ İSTƏYƏNLƏR
AŞAĞIDAKI YAYIM
ŞİRKƏTLƏRİ İLƏ ƏLAQƏ
SAXLAYA BİLƏRLƏR

1. Azərpoçt Poçtdaşımı Mərkəzi – 0125984955, 0552004544
2. Mətbuat Yayım MMC – 0124411991, 0124404694
3. Səma Mətbuat Yayım – 0125940252, 0503336969
4. Pressinform MMC – 0125115191, 0504560835, 0553156002
5. Qaya Mətbuat yayım – 0125667780, 0502352343
6. Ziya LTD – 0124977696, 0503067744
7. Bakmətbuat MMC 0502644010

1 nüsxə 1 ayılığı 8 AZN

6 aylıq 48 AZN

1 illik 96 AZN

ABUNƏÇİLƏRİMİZİN XİDMƏTİNDƏYİK
Müraciət, şikayət, yazı, təbrik və başsağılıqlarınızı dərc etməyə hazırlıq!

"Real"da ulduz futbolcular baş məşqçiyə qarşı

Madrid "Real"ında baş məşqçi Xabi Alonso ilə bəzi futbolcular arasında problemlər get-gedə böyük. "Cadena SER"-in məlumatında deyilir ki, Madrid təmsilcisinin futbolçuları Vinicius Junior, Federico Valverde və Cud Bellinqem Xabi Alonsonun işindən narazıdırırlar.

Belə ki, Vinicius Xabi Alonsoya görə klub ilə müqaviləsini yeniləmədən imtina edib. Futbolçu məşqçinin ona qarşı ədalətsiz davranışlığını düşünür. Valverde yarımmüdafiə mövqeyində oynamaq istəyir, lakin mütəxəssis onu mərkəz yarımmüdafiəcisi kimi görmür və sağ cinah müdafiəsində oynatmağa üstünlük verir. Bellinqem isə Alonso-

nun sistemində öz yerini tapmayıb və məşqçinin ondan maksimum yararlandığına inanır.

Facebook və Instagram yeniyetmələr üçün təhlükəlidir - ABŞ məhkəməsi

ABŞ-da məhkəmə sənədləri üzə çıxarıb ki, Meta 2020-ci il-dən etibarən Facebook və Instagram istifadəçilərinin psixoloji sağlamlığına mənfi təsir göstərdiyini bilsə də, bu məlumatları içtimaiyyətə açıqlamayıb. Musavat.com xəbər verir ki, şirkət daxilində aparılan araşdırında bir həftə sozial şəbəkədən uzaq qalan insanların özlərini daha az depressiv, narahat və tənha hiss etdiyi, həmçinin sosial müqayisə təzyiqinin azaldığı müəyyən edilib.

Lakin nəticələr şirkət rəhbərliyini narahat edib: eksperiment dərhal dayandırılıb və toplanmış məlumatlar "təhrif olunmuş" kimi qiymətləndirilərək dərc olunmayıb. Bu faktlar ABŞ-da bir neçə məktəb dairəsinin Meta-ya qarşı aldığı məhkəmə işində ortaya çıxb. Valideynlər və müəllimlər şirkəti riskləri bilərək gizlətməkdə və yeniyetmələri psixoloji risk altında qoymaqda ittiham edirlər.

Baş redaktor:
Bəhruz Quliyev

Ünvanımız:
Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyli
küçəsi, 66.

Şəhadətnamə: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>

E-mail: ses@sia.az

"ƏLİNÇƏ" AZƏRBAYCAN XEYRİYYƏ
CƏMIYYƏTİNİN ORQANI.

QƏZET 1991-Cİ IL
YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR

Tel: 598-33-90

Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi ilə müəllifin mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

**Qəzet bazar və
bazar ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur**

Tiraj: 3000